

Mertajärven riistakosteikko / jatkotoimenpiteet

Khall 09.06.2025 § 122

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola

Mertajärvi on Leppälänkylässä Kaarankajoen valuma-alueella sijaitseva n. 68 ha järvi-kuivio, joka on saanut ensimmäisen kuivatusluvan maaherralta vuonna 1778. Järven läpi virtaavaa Kaarankajokea on perattu useampaan kertaan alkaen 1700-luvulta ja 1930-luvulla järven kuivatus saatettiin loppuun.

Kunnassa on noussut esille ajatus Mertajärven riistakosteikkosuunnitelman toteuttamisesta. Suunnitelman on laatinut vuonna 2012 Suomen riistakeskus ja sen tavoitteena on saada rakennettua monimuotoinen kosteikko Mertajärven järvi-kuiviolle. Kosteikolla pyritään vähentämään ravinnekuormitusta alapuoliseen vesistöön ja sillä katsotaan olevan myös alueen monimuotoisuutta lisäävä vaikutus (kasvit, linnusto). Kosteikon pinta-ala on noin 60 hehtaaria. Teoreettinen vesipinta-ala on noin 60 hehtaaria. Kosteikko perustetaan entisen järvi-kuivion paikalle padottamalla. Nykyisen Mertajärven alueen läpi virtaava oja (Kaarankajoki) säilytettäisiin nykyisellään. Kosteikon vesipinta padotetaan tasolle N60+95.00. Padotettavan vesipinnan ollessa tasolla N60+95.00 on kosteikon vesitilavuus 82 000 m³ ja keskisyyvyys noin 0,14 m. Vesisyyvyys vaihtelee kosteikkoalueella 0-50 cm välillä. Perustamiskustannukset on arvioitu vuonna 2012 193 500 € (alv 0 %). Lisäksi kustannusarviossa on esitetty kosteikon hoitokustannukset 10 vuoden ajalle, jotka on arvioitu 39 000 € (alv 0 %) suuruisiksi. Kustannusarviosta puuttuvat vesilain mukaisen lupahakemuksen laatimiskustannukset sekä itse lupamaksu. Lisäksi hankkeesta tulee aiheutumaan vettymishaittaa järven eteläpuolella sijaiseville viljelysmaaille, joka on vesilain mukaan korvattava haitankärsijöille. Korvauslaskelmista ei ole tietoa onko niitä laadittu hankkeen aikana.

Mertajärven erillisen vesijätön omistajat on selvitetty suunnitelman laatimisen jälkeen. Omistus on jakautunut 120 eri kiinteistölle ja osakaskunta on kiinteistörekisteristä saadun tiedon mukaan järjestäytymätön. Kuortaneen kunta omistaa yhden kiinteistön, jonka osuusluku vesijättöön on 0,007855. Pääösvaltaa yhteisen alueen asioista käyttää osakaskunta. Järjestäytymättömän osakaskunnan voi kutsua yhteisäluelain mukaisesti joku osakkaista, joka lain mukaan huolehtii myös muista kokouksen järjestämiseen liittyvistä tehtävistä.

Vedenpinnannostohankkeissa tarvitaan kirjallinen suostumus niin monelta maanomistajalta, että heidän omistussuutensa on yhteensä vähintään kolme neljäsosaa veden alle jäävän maa-alueen pinta-alasta. Vesilain mukaisen luvan hakijana voi toimia hyödynsaajien muodostama vesioikeudellinen yhteisö, järjestäytynyt osakaskunta, asianomainen valtion viranomainen tai kunta.

Kosteikkohankkeen käynnistämiseksi on syytä selvittää ensin vesijätön osakkaiden mielipide sekä hankkeen toteutuessa vettymishaittaa kärsimään tulevien kiinteistöjen omistajien mielipiteet. Hankkeiden toteuttamiseen on ilmeisesti mahdollista saada valtion avustusta poislukien JTF-tuki. Mikäli vesialueen omistajien ja vettymishaittaa kärsivien kiinteistönomistajien suhtautuminen on myönteinen, kunta voi lähteä hakemaan vesilain mukaista lupaa hankkeen toteuttamiselle. Järjestäytymätön osakaskunta ei voi toimia hakijana vedenpinnan nostohankkeessa ja on erittäin epätodennäköistä, että valtio lähtisi kyseistä lupaa hakemaan ja hanketta toteuttamaan.

Asiaa on käsitelty kunnanhallituksen iltakoulussa 17.2.2025.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Päätösehdotus:

Kunnanhallitus päättää

1) kutsua yhteisäluelain mukaisesti koolle Mertajärven erillisen vesijätön

osakaskunnan kokouksen ja selvittää osakkaiden mielipiteen riistakosteikkohankkeen toteuttamiseen osakaskunnan alueelle.
2) kutsua hankkeen toteuttamisesta vettymishaittaa kärsivien kiinteistöjen omistajat koolle ja selvittää omistajien mielipide riistakosteikkohankkeen toteuttamiseen.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola oli kokouksessa asiantuntijana kunnanhallituksen kuultavana tämän asiakohdan aluksi klo 18:04 – 19:02

Lisätietojen antaja

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola, jukka.kotola@kuortane.fi, 0400 012 129

Khall 17.11.2025 § 219
427/00.01.05/2025

Valmistelija

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Kunnanhallituksen kokouksessaan 9.6.2025 § 122 päättämät erillisen vesijätön osakkaiden mielipiteiden selvittäminen sekä hankkeen toteuttamisesta vettymishaittaa kärsivien kiinteistöjen omistajien mielipiteen selvittäminen on toteutettu niin, että 11.9.2025 on Kuortaneen Urheiluopistolla pidetty Mertajärven järjestäytymättömän vesijätön osakkaiden kokous ja 7.10.2025 kunnantalolla tilaisuus kiinteistöjen omistajien mielipiteen selvittämiseksi.

Osakaskunnan kokouksessa todettiin, etteivät osakkaat ole halukkaita järjestäytymään yhteisäluelain mukaisesti eivätkä halua lähteä teettämään suunnitelmia ja hakemaan vesilain mukaista lupaa Aluehallintovirastolta. Selvittelyä voidaan silti jatkaa ja pyrkiä edistämään myös alueen hyötykäyttöä. Kiinteistöjen omistajien mielipiteen selvittämistilaisuudessa nousi esille muun muassa mahdollisen kehittämishankkeen kalleus, se että Mertajärvellä on jo kosteikoita sekä että rannanomistajat voivat itse ruopata rantojaan.

Kunnan ympäristötoimi on arvioinut, että mikäli koko Mertajärven 67 hehtaaria ruopattaisiin yhden (1) metrin vesisyvyydelle, massojen määrä olisi arvion mukaan 678.000 m3 ja kustannus noin 3.020.000 milj. euroa (ALV 0%). Vesilain mukaisen lupahakemuksen teettämisen kustannus on arvion mukaan 6.000 euroa (ALV 0%) ja Aluehallintoviraston lupamaksu 35.100 euroa (ALV 0%).

Parhaaksi vaihtoehdoksi jatkoon kannalta onkin nähty vaihtoehto, jossa Mertajärven rannanomistajat voisivat halutessaan (tarvittaessa valtion luvalla) ruopata rantojaan omatoimisesti ja -kustanteisesti. Asian osalta kannattaisi selvittää esimerkiksi Leader- tai vesistöjen kunnostushankkeiden rahoitusmahdollisuudet ruoppaustyön kustannuksiin. Kunnan roolina jatkotoimenpiteissä voisi olla asiantuntijuuden antaminen esimerkiksi lupatarpeiden ja rahoitusmahdollisuuksien osalta sekä viestinnän kautta edellä mainitun omatoimisuuden aktivointi. Erillisen harkinnan perusteella kunta voisi myös avustaa käynnistyviä ruoppaushankkeita.

Edellä mainitun osakaskunnan kokouksen pöytäkirja sekä kiinteistöjen omistajien mielipiteen selvittämiseksi järjestetyn tilaisuuden muistio on toimitettu kunnanhallitukselle oheismateriaalina.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Päätösehdotus:

Kunnanhallitus päättää, että Mertajärven kehittämisessä edetään siten, että rannanomistajat voivat halutessaan ruopata rantojaan omatoimisesti ja -kustanteisesti (huomioiden mahdolliset lupatarpeet ja -käytännöt).

Kunnan roolina jatkoon osalta on antaa osaltaan asiantuntemusta mahdollisissa syntyvissä ruoppaushankkeissa sekä pyrkiä viestinnän kautta aktivoimaan edellä

kuvattua kehittämistoimintaa. Lisäksi kunta voi erillisen harkinnan ja päätöksenteon perusteella avustaa käynnistyviä ruoppaushankkeita.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin

Minna Hakola, alueen maanomistajana ilmoitti esteellisyytensä ja poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Lisätietojen antaja

Ympäristöpäällikkö Jukka Kotola, jukka.kotola@kuortane.fi, 0400 012 129
Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki, teemu.puolijoki@kuortane.fi, 050 406 6645